

สังเขปรายวิชา (Course Syllabus)

วิชา วป 722 ผู้นำ สมาชิก และการพัฒนาองค์กร 3 (3 – 0)
(RB 722 Leadership, Membership and Organization Development)

ภาคเรียนที่ 1 : ปีการศึกษา 2555

ผู้สอน : อ.ดร.ยุทธนา ไชยจุกุล

E-mail : yuttanac@swu.ac.th

โทรศัพท์ : 02-649-5000 ต่อ 7620

สถานที่ติดต่อ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมายของผู้นำ และสมาชิก รวมถึงแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ และการพัฒนาองค์กร บทบาทของผู้นำที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการในการพัฒนาองค์กร โดยเน้นการสร้างความร่วมมือของสมาชิกในทุกๆระดับ การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำที่มีความสามารถ และการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีนิสัยสามารถ

1. อธิบายเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ และการพัฒนาองค์กร
2. วิเคราะห์บทบาทของผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
3. ประยุกต์ใช้แนวคิด และทฤษฎีภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ การพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรเพื่อบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร
4. ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้โดยการเปลี่ยนบทบาทของตนเองในการเป็นผู้นำ/ผู้ตาม และสามารถวางแผนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานได้
5. ค้นคว้าตามความสนใจรายบุคคลในขอบเขตเนื้อหาวิชาของรายวิชานี้
6. พัฒนาตนเองทั้งทางด้านทักษะความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม

กำหนดการเรียนรู้การสอน

ลำดับที่	ว/ด/ป	เนื้อหา	กิจกรรม	ผู้สอน
1	17 มิ.ย. 55	คำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียน เอกสารที่ควรอ่านเพิ่มเติม และภารกิจของนิสิต เกี่ยวกับงานและกิจกรรมการเรียนรู้ และให้นิสิต ทำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pretest)	1. การปฐมนิเทศทั่วไปและ เกี่ยวกับรายวิชา 2. ให้นิสิตทำแบบทดสอบ วัดความรู้ก่อนเรียน (Pre-test)	อ.ยุทธนา
2	24 มิ.ย. 55	แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง ผู้นำ และสมาชิก (ผู้ตาม) ความหมายของ - ผู้นำและภาวะผู้นำ - ผู้ตามและภาวะผู้ตาม ความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำกับการ จัดการ	1. บรรยาย 2. การอภิปราย 3. มอบหมายงาน	อ.ยุทธนา
3	1 ก.ค. 55	ผู้นำ - บทบาทและทักษะของผู้นำ - การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารใน ประเทศไทย	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง	อ.ยุทธนา
4	8 ก.ค. 55	ผู้นำ - ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ Trait Theory of Leadership	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะ ผู้นำเชิงคุณลักษณะ และ การประยุกต์ใช้	อ.ยุทธนา
5	15 ก.ค. 55	ผู้นำ : ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม - Continuum of Leadership Behavior - Michigan Leadership Studies - Ohio State Leadership Studies - Managerial Grid of Leadership - 3-D Management Theory	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะ ผู้นำเชิงพฤติกรรม และ การประยุกต์ใช้	อ.ยุทธนา
6	22 ก.ค. 55	ผู้นำ : ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ - Contingency Theory of Leadership - Path Goal theory - Hersey and Blanchard's Model of Situational Leadership	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะ ผู้นำตามสถานการณ์ และ การประยุกต์ใช้	อ.ยุทธนา

(ต่อ)

ลำดับที่	ว/ด/ป	เนื้อหา	กิจกรรม	ผู้สอน
7	29 ก.ค. 55	อำนาจและอิทธิพล - ความหมายและความแตกต่างระหว่างอำนาจและอิทธิพล - กระบวนการเกิดอิทธิพลและอำนาจ - รูปแบบของอำนาจ	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจและอิทธิพล	อ.ยุทธนา
8	5 ส.ค. 55	ผู้นำ : ลักษณะพิเศษ/บารมี (Charismatic)	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงบารมี	อ.ยุทธนา
9	12 ส.ค. 55	ผู้นำ : ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และการเปลี่ยนแปลง ความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และการเปลี่ยนแปลง และการประยุกต์ใช้	อ.ยุทธนา
10	19 ส.ค. 55	ผู้นำ : ทฤษฎีภาวะผู้นำที่เป็นเลิศ	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่เป็นเลิศ และการประยุกต์ใช้	อ.ยุทธนา
11	26 ส.ค. 55	ภาวะผู้นำในองค์การแบบอื่น - ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม -	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม	อ.ยุทธนา
12	2 ก.ย. 55	ภาวะผู้นำแบบคนรับใช้	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม	อ.ยุทธนา
13	9 ก.ย. 55	- ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ - ตัวแทนที่ภาวะผู้นำ	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. สืบค้นข้อมูลจากแหล่งใกล้เคียงและวิเคราะห์	อ.ยุทธนา
14	16 ก.ย. 55	การพัฒนาองค์การ : - ความหมายของการพัฒนาองค์การ - แนวคิดการพัฒนาองค์การ:-		

		<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงองค์การ - ผู้นำกับการพัฒนาองค์การ - การวินิจฉัยองค์การ - เทคนิคการพัฒนาองค์การ - การนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 		
--	--	---	--	--

(ต่อ)

สัปดาห์ที่	ว/ด/ป	เนื้อหา	กิจกรรม	ผู้สอน
15	23 ก.ย. 55	การบริหารและการจัดการ : <ul style="list-style-type: none"> - Learning Organization - Knowledge Management - Total Quality Management - Strategic Planning 	1. บรรยาย 2. อภิปราย/ซักถาม 3. กรณีตัวอย่างการใช้ภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การ	อ.ยุทธนา
16	30 ก.ย. 55		1. นิสิตนำเสนอผลงานการค้นคว้า 2. อภิปราย/ซักถาม	อ.ยุทธนา
17	7 ต.ค. 55		1. นิสิตนำเสนอผลงานการค้นคว้า 2. อภิปราย/ซักถาม 3. ให้นิสิตทำแบบทดสอบวัดความรู้หลังเรียน (Post-test)	อ.ยุทธนา
18	14 ต.ค. 55	สอบปลายภาค		

หมายเหตุ ตลอดระยะเวลาของการเรียนการสอนคณาจารย์ก็ได้สอดแทรกสาระด้านคุณธรรม และ จริยธรรมด้วยการสนทนาหรือจัดหาเอกสารเสริมตามความเหมาะสม

ภารกิจที่มอบหมายแก่นิสิต

1. งานกลุ่ม แบ่ง 2 กลุ่มๆ ละ 4 คน (20 คะแนน)

ให้นิสิตแต่ละกลุ่มเลือกศึกษาแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ หรือแนวคิดทฤษฎีการจัดการ หรือแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาองค์การอันใดอันหนึ่ง แล้วนำองค์ประกอบของทฤษฎีที่ศึกษามาวิเคราะห์บทความงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีเดียวกันนั้น (บทความภาษาอังกฤษ) เกี่ยวกับลักษณะของการนำทฤษฎีมาใช้ในงาน และให้นิสิตนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีมาวิเคราะห์วิจารณ์ implication ของบทความที่เลือกมาว่าเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุผลโดยย่อ

2. งานเดี่ยว (30 คะแนน)

ให้นิสิตนำเสนอหัวข้องานวิจัย (ประกอบด้วยความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการวิจัยพอสังเขป) โดยใช้กลุ่มตัวแปรภาวะผู้นำ หรือกลุ่มตัวแปรการจัดการกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือทั้งสองกลุ่มตัวแปรเป็นตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์การที่ท่านทำงานอยู่ และทบทวนแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ และ/หรือทฤษฎีการจัดการตามความสนใจของนิสิต

เมื่อทำเสร็จแล้วให้นิสิตนำเสนอต่อเพื่อนนิสิตและคณาจารย์ ซึ่งการ comment จะมาจาก 2 ส่วน คือ 1) เพื่อนนิสิต 2) คณาจารย์ โดยจะเน้นการ comment ของนิสิตเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อนนิสิตทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างเค้าโครงที่นำเสนอทุกเรื่อง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และเป็นการฝึกให้นิสิตรู้จักการ comment งานวิชาการอย่างมีหลักการโดยมีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุน

3. ให้นิสิตวิเคราะห์ภาวะผู้นำของบุคคลที่นิสิตคิดว่าประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การ (10 คะแนน)

4. สอบกลางภาค (10 คะแนน)

5. สอบปลายภาค (20 คะแนน)

6. การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (10 คะแนน)

สื่อการสอน

- 1) เอกสารประกอบการสอน (Powerpoint)
- 2) A-Tutor

อุปกรณ์การสอน

- 1) คอมพิวเตอร์/Notebook
- 2) LCD Projector/แผ่นใส
- 3) ปากกาเขียน

การประเมินผล

1. การศึกษาค้นคว้า เขียนรายงาน และรายงานหน้าชั้นเรียน	50%
1.1 งานรายบุคคล (30%)	
1.2 งานกลุ่มย่อย (20%)	
2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของบุคคลที่ประสบความสำเร็จ	10%
3. สอบกลางภาค	10%
4. การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10%
5. สอบปลายภาค	20%
รวม	100%

เอกสารที่ควรอ่านเพิ่มเติม

เอกสารประกอบการสอน

ยุทธนา ไชยจุล. (2552). เอกสารประกอบการสอน วิชา วป 722 ผู้นำ สมาชิก และการพัฒนาองค์การ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.

หนังสือ

Dean R. Spitzer. (2551). Super Motivation การจูงใจที่เป็นเลิศ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : DIAMOND IN BUSINESS WORLD.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ. เชียงราย. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

Avolio, Bruce J. (1999). Full Leadership Development : Building the Vital Forces in Organization. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications.

Bass, Bernard and Avolio, Bruce J. (ed). (1994). Improving Organizational Effectiveness : Through Transformational Leadership. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications.

Burns, James M. (1978). Leadership. New York : Harper & Row, Publishers.

Chrislip, David D. and Larson, Carl E. (1994). Collaborative Leadership : How Citizens and Civic Leaders Can Make a Difference. With a Foreword by John Parr. San Francisco, CA : Jossey-Bass Publishers.

Daft, Richard L. (1999). Leadership : Theory and Practice. Orlando, The Dryden Press.

Gordon, Judith R. (1993). A Diagnostic Approach to Organizational Behavior. (4th ed). Needham Heights, MA : Allyn and Bacon.

Kouzes, James M. and Posner, Barry Z. (1995). The Leadership Challenge : How to Keep Getting Extraordinary Things Done in Organizations with a Foreword by Tom Peters. San Francisco, CA : Jossey-Bass Publishers.

Smither, Robert D, Houston John M. and McIntire, Sandra D. (1996). Organization Development : Strategies for Changing Environment. (3rd ed). New York : Harper Collin.

Yukl, Gary. (1994). Leadership in Organizations. (3rd ed). Englewood Cliffs, NJ : Prentic.-Hall.

วิทยานิพนธ์ / งานวิจัย

- ประสิทธิ์ สาระสันต์. (2542). พฤติกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ วท.ด. การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ถาวร งานยางหาวาย. (2544). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นรินทร์ หมื่นสุข. (2543). พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ วท.ด. การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรินทร์ กาญจนระวีกุล. (2541). ความสอดคล้องระหว่างแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับระดับวุฒิภาวะของครู ตามทฤษฎีของเฮอร์เชย์ และบลันชาร์ด กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

.....